

جھوٹا چور (پستو)

4

دماشومانو درِ بنتیاءِ قِصّی

دروغزن غل

شیخ طریقت، امیرِ اہلسنت، بانی دعوتِ اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابو بلال

محمد الیاس عطار قادری رضوی

دامت برکاتہم العالیۃ

دروغزن غل

دا رساله ”جهونا چور“ شيخ طريقت امير آهليست، باني دعوت اسلامي حضرت علامه، مولانا، ابو بلال محمد الياس عطار قادري، رضوي دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه په اردو ژبه کښ ليکلي ده.

مجلس تراجم (دعوت اسلامي) د دې رسالې په آسانه پښتو ژبه کښ د وس مناسب د ترجمه کولو کوشش کړې دې. که چرې په دې ترجمه کښ څه غلطې يا کمې، زياتې اومومې نو ستاسو په خدمت کښ عرض دې چه مجلس تراجم ته خبر اوکړئ او د ثواب حقدار جوړ شئ.

پيشکش: مجلس تراجم دعوت اسلامي

برائے رابطہ:

عالمی مَدَنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران پرائی

سبزی منڈی، بابُ المَدینہ کراچی، پاکستان

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 1262

Email: ✉ translation@dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

دروغزن غل

د دُرُود شريف فضيلت

حضرت عبداللہ بن سلام رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْہِ د خپل ورور
حضرت عثمان رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْہِ سره د ملاقات د پاره لاړو
نو هغوئي ډير خوشحاله بنکاريدلو او وئيل ئي، چه ما
نن شپه په خوب کښ د سرکارِ مدينه صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم
ديدار اوکړو، هغوئي صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ما ته [د اوبو]
يوه بوقه را عطا کړه، په هغې کښ اوبه وې، ما ښه په

مړه خيټه اوخښلې او د هغې يخ والې د اوسه پورې محسوسووم. هغوئي ترې تپوس اوکړو: ”تاسو ته دا مقام څنگه حاصل شو؟“ جواب ئې ورکړو: په خوږ آقا محمد مصطفیٰ ﷺ باندې په کثرت سره د دُرود پاک لوستلو په وجه. (سَعَادَةُ الدَّارَيْنِ ص ۱۴۹)

دیدار کی بھیک کب بٹے گی

منگتا ہے امید وار آقا (زوق نعت)

د شعر ترجمه: د دیدار خیرات غوښتونکې اُمید لري آقا ﷺ
تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ! د دیدار خیرات به کله تقسیمیري.

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

(۱) دروغڅن غل

يو کس د خپل تره د ځوئ مال غلا کړو، د مال مالک هغه غل په حرم پاک کښ اونيولو او اوښ وئيل: دا زما مال دې، غل ورته اووئيل: ته دروغ وائې، هغه کس اووئيل: که داسي خبره وي نو قَسَم اوخوره! دا ئې چه واوريدل نو غل (د خانه کعبې مخې ته) د ”مقام ابراهيم“ په خوا کښ اودريدو او قَسَم ئې اوخوړلو، د هغې نه پس هغه د مال مالک د ”رُکن يمانی“ او ”مقام ابراهيم“ په مينځ کښ اودريدلو او د دُعا د پاره ئې لاسونه پورته کړل، هغه لا دُعا غوښتله چه غل ليوني شو او هغه په

مَکَہ مَکَرَّمہ کښ داسي چغې وهل شروع کړل: چه
 ”په ما څه اوشو او په مال څه اوشو! او د مال په مالِک
 څه اوشو!!“ دا خبر د خوږ پيغمبر صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم نیکه
 مُبَارک حضرت عَبْدُ الْمُطَّلِب رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ته اورسیدو نو
 هغوئي رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ تشریف راوړو او هغه مال ئې راجمع
 کړو او د چا چه وو هغه ته ئې ورکړو او هغه هغه
 [خپل مال] واخستو او لاړو. او هغه غل د لیونوپه شان
 (منډي او) چغې سورې وهلې، تر دې چه د یو غرنه
 او غورزیدو او مړ شو او ځنګلي ځناورو او خوړو.

(أَخْبَارُ مَكَّةَ لِلْأَزْرَقِ ج ۲ ص ۲۶ مُلَخَّصًا)

دوه ماران به غل په شُگولو شُگولو خوري

خوږو خوږو مَدَنِي ماشومانو! مه کله دروغ وائي، او مه د دروغو قسم خوري او کله هم د چا څه خيز مه غلا کوي، چه دا په دُنيا کښ هم تباهي ده او په آخرت کښ هم تباهي ده. د حضرت مسروق رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ نه روايت دې: څوک چه په غلا يا شراب څښلو کښ اخته وي او مړ شي په هغه باندې په قبر کښ دوه ماران مُقَرَّر کړې شي او د هغه غوښه په شُگولو شُگولو خوري. (شرحُ الصُّدور ص ۱۷۲ مُلَخَّصاً)

(۲) د کږې همسا والا دروغڙن غل

زمونږه د خوږ خوږ آقا مَكِّي مَدَنِي مُصْطَفِي صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ والِه وَسَلَّمَ فرمان مُبارک دې: ”ما په جَهَنَّم کښ يو کس

اوليدو چه هغه به د خپلې کړې همسا (په حديث پاک کښ دلتڼه لفظ ”مَحْجَن“ راغلې دې د دې معنی ده: يعنې داسې همسا چه د هغې په يو سر کښ اوسپنه لگيدلې وي او د ”هاکي“ په شان راماته وي.

(أَشْعَثُ اللَّبَاعَاتِ ج ۳ ص ۵۷)

په ذريعه د حاجيانو خيزونه غلا کول، چه کله به خلقو په غلا کولو اوليدو نو وئيل به ئې: ”زه غل نه يم، دا سامان زما په کږه همسا کښ نښتې وو. هغه په اور کښ په خپله کږه همسا باندې ډډه لگولې وه او دا ئې وئيل: ”زه د کړې همسا والا غل يم.“ (جمع الجوامع للسُّيُوطي ج ۳ ص ۲۷ حديث ۷۰۷۶)

خوږو خوږو مَدَنِي مَاشومانو! اِنْ شَاءَ اللّٰه نه به مونږه کله

دروغ وايو او نه به کله غلا کوو.

ټول يو ځای نعره اولگوئ:

د دروغو خلاف اعلان جنگ دې!

نه به پخپله دروغ وایو او نه به بل په دروغو مجبور وو.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

(۳) د دروغژنو د ماشومانو نه خنزیران جوړ شو

د حضرت عیسیٰ عَلَيْهِ السَّلَام خوا ته به ډیر ماشومان

جمع کیدل، هغوئي عَلَيْهِ السَّلَام به ماشومانو ته بنودل چه

ستاسو په کورونو کښ فلانکې فلانکې خیز تیار

شوې دې، ستاسو د کور خلقو فلانکې فلانکې خیز

خوړلې دې، فلانکې خیز ئې ستاسو د پاره ایښودې

دې، ماشومان به کور ته لارل او په ژړا ژړا به ئې د

کور والو نه هغه خیز غوښتلو. کور والو به هغه خیز

ورکړو او د هغوئي نه به ئې تپوس اوکړو چه تاسو ته چا وئيلي وو؟ ماشومانو به وئيل: (حضرت) عيسی (عليه السلام). نو خلقو خپل ماشومان د هغوئي (عليه السلام) خوا ته د تلو نه منع کړل او [ماشومانو ته ئې] اووئيل چه هغه جادوگر دې (مَعَاذَ اللَّهِ)، د هغوئي سره مه کښينئ او په يوه کوټه کښ ئې ټول ماشومان جمع کړل. حضرت عيسی عليه السلام د ماشومانو په لټون لټون کښ [هلهته] تشریف يوړو نو خلقو ورته اووئيل چه هغه دلته نشته. هغوئي عليه السلام اوفرمائيل چه بيا په دې کوټه کښ څوک دي؟ خلقو (دروغ) اووئيل چه دا خو (ماشومان نه دي) خنزيران دي. هغوئي عليه السلام اوفرمائيل: هم داسي د وي. بيا چه هغوئي دروازه بيرته کړه نو ټول خنزيران وو.

(تفسير خزائن العرفان ص ۱۱۵، تفسير طبري ج ۳ ص ۲۷۸ مُلَخَّصاً)

دروغڅن په دوزخ کښ د سپي په شکل کښ...

خوږو خوږو مَدَنِي ماشومانو! بيشكه الله تَعَالٰی د غیبو او د پتو خیزونو علم لري هغه چه چاله اوغواړي د غیبو او پتو خیزونو علم ورکوي ځکه خو به حضرت عیسیٰ **عَلَيْهِ السَّلَام** په کور کښ د پت ایښودې شوو خیزونو په باره کښ ماشومانو ته خبر ورکولو. د دې حِکَايَت نه مونږ ته دا درس هم حاصل شو چه دروغ ډیر خراب خیز دې خلقو دروغ اووئیل نو په کور کښ د هغوئي پت کړې شوي ماشومان خنزیران جوړ شو.

حضرت حاتمِ اصَم **رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ** فرمائي: مونږ ته دا خبره رارسیدلې ده، چه ”دروغڅن“ به په دوزخ کښ د سپي

په شکل کښ بدل شي. ”حسد کوونکې“ به په دوزخ کښ د خنزیر په شکل کښ بدل شي. او ”غِيْبَت کوونکې“ به په دوزخ کښ د شادو په شکل کښ بدل شي. (تنبیه المغترین ص ۱۹۴)

اولگوئ د دروغو خلاف نعره:

د دروغو خلاف اعلان جنگ دې!

نه به پخپله دروغ وایو او نه به بل په دروغو مجبور وو.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

(۴) د دروغو خوب اوروونکي انجام

حضرت امام محمد بن سیرین رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ته یو سړي

اووئیل: ”ما یو خوب اولیدو چه زما په لاس کښ د اوبو

نه ډکه يوه د شيشې پيالۍ ده، هغه پيالۍ خو ماته شوه
 خو اوبه چه څنگه وې هم هغسې پاتې شوې. “ دا ئې
 چه واوريدل نو هغوئې رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ اوفرمايل: د الله
 عَزَّوَجَلَّ نه اويريره، (او دروغ مه وايه) ځکه چه تا هډو
 داسي خوب ليدلې نه دې، هغه سړي اووئيل: سُبْحَنَ الله!
 زه درته خپل خوب اورووم، او تاسو فرمائې چه تا خوب
 نه دې ليدلې! هغوئې رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ اوفرمايل: بيشکه دا
 دروغ دي او زه د دروغو د نتيجې ذمه وار نه يم، ” که ته
 واقعي دا خوب ليدلې وي، نو ستا د بنځې به يو ماشوم
 پيدا کيږي، بيا به هغه مړه شي او ماشوم به ژوندې پاتي
 شي. “ د دې نه پس چه هغه سړې کله د هغوئې رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَیْهِ
 د خوا نه لارو نو چا ته ئې اووئيل: قسم په خدائے عَزَّوَجَلَّ!

ما خو داسي خوب هډو ليدلې نه وو! چاورته اووئيل چه
 گوره امام ابن سيرين رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ د خوب تعبير بيان
 كړې دې، دا حكايت بيانولو والا بُزرگ حضرت هشام
رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائي: د دې واقعي ډيره موده نه وه شوي
 چه د دروغو خوب بيانوونكي دروغڅن سړي يو ځوئ
 پيدا شو خو د هغه بنځه مړه شوه او ماشوم ژوندې پاتي
 شو. (تاريخ دمشق ج ۵۳ ص ۲۳۲ بتغير قليل)

د دروغڅن جامني شلولي شوې

خوږو خوږو مدني ماشومانو! دروغ وئيل او د دروغو
 خوب بيانول گناه، حرام او دوزخ ته بوتلونكي كار دې.
 د مرگ نه پس به دروغڅن ته ډير بد عذاب وركول

شي. فرمانِ مصطفى ﷺ دې: په خوب کښ
يو کس ما ته راغې او عرض ئې اوکړو: راځئ! زه د هغه
سره روان شوم، ما دوه سړي اوليدل، په هغوئې کښ يو
ولاړ او دويم ناست وو، د ولاړ کس په لاس کښ د
اوسپنې انځور وو (يعني د اوسپنې سيخ چه د هغې د يو طرف
سر رامات کړې شوې وي) [هغه به] هغه [سيخ] د هغه
ناست کس په يوه جامنه کښ واچولو او هغه به ئې د
خت پورې اوشلوله، بيا ئې انځور را اوويستو او په بله
جامنه کښ به ئې ورله واچولو او اوبه ئې شلوله، په
دومره وخت کښ به هغه ورومبنئ جامنه په خپل
اصلي حالت کښ راغله، ما د راوستونکي کس نه
تپوس اوکړو: دا څه دي؟ هغه اووئيل: دا دروغڙن کس

دې ده ته به د قیامته پورې په قبر کښې هم دا عذاب ورکولې شي. (مَسَاوِي الاخلاق للخرائطي ص ۷۶ حدیث ۱۳۱)

اولگوئ د دروغو خلاف نعره:

د دروغو خلاف اعلان جنگ دې!

نه به پخپله دروغ وایو او نه به بل په دروغو مجبور وو.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

(۶) رښتینې شپونکې

حضرت نافع رضی الله تعالی عنه فرمائي: حضرت عبد الله بن عمر رضی الله تعالی عنهما د خپلو ځینو ملگرو سره په یو سفر کښې وو په لاره کښې یو ځای کښیناستل او د طعام خوړلو د پاره ئې دسترخوان خور کړو، په دې کښې یو

شپونکي (يعني د چيلو خړولو والا) هلته راغې، هغوئي
 رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ورته اوفرمائيل: راشئ د دسترخوان نه څه
 واخلي، عرض ئې اوکړو: زما روژه ده، حضرت عبدُ الله
 بنُ عمر رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ورته اوفرمائيل: آيا ته په دې سخته
 گرمئ کښ هم (نفلي) روژې نيسي حالانکه ته په دې
 غرونو کښ چيلئ خړوې، هغه اووئيل: قسم په خدائے!
 زه دا په دې وجه کووم چه د ژوند د تيرو شوو ورځو
 بدله ادا کړم. هغوئي رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ د هغه د پرهيزگاري د
 ازمينست کولو په اراده اوفرمائيل: آيا ته به په مونږه د
 خپلو چيلو نه يوه چيلئ په مونږه راخرڅه کړې؟ د
 هغې قيمت او غوښه به هم تا ته درکړو چه ته پرې
 روژه ماتې اوکړې، هغه جواب ورکړو: دا چيلئ زما نه

دي، زما د مالِک دي، هغوئي رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ورته د ازمائيلو د پاره اوفرمايل: مالِک ته اووايه چه يوه چيلئ شرمبن خورلي ده، غلام ورته اووئيل: نو بيا الله عَزَّوَجَلَّ چرته دې؟ (يعني الله عَزَّوَجَلَّ خو ويني، هغه خو حقيقت پيژني او په دې خبره به ما اونيسي) چه کله هغوئي رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ بيرته مدينې مُنَوَّرې ته تشريف راوړو نو د هغه مالِک نه ئې هغه غلام او ټولې چيلئ واخستې بيا ئې شيونکې آزاد کړو او چيلئ ئې هم هغه ته په تحفه کنب ورکړې.

(شُعَبُ الْاِيْمَان ج ٤ ص ٣٢٩ حديث ٥٢٩١ مُلَخَّصاً)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ! د رښتيا وئيلو په بَرکت په دُنيا او آخِرَت دواړو کنب عَزَّت نصيب کيږي. هميشه رښتيا وائي، کله هم دروغ مه وائي!

اولگوي د دروغو خلاف نعره:

د دروغو خلاف اعلان جنگ دې!

نه به پخپله دروغ وايو او نه به بل په دروغو مجبور وو.

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

(۷) د رښتيا وئيلو په وجه د مرگ نه بچ شو

حَجَّاج بِنِ يَوْسُف يوه ورځ يو څو قيديان قتل کول، يو

قيدي پاڅيدو او اوښي وئيل: اے امير! زما په تا يو حق

دې. حَجَّاج ترې تپوس اوکړو: هغه څه حق دې؟ اوښي

وئيل: يوه ورځ فلانکي کس په تا پورې بدې ردې

وئيلې نو ما ستا دفاع (يعني ملگرتيا) کړي وه. حَجَّاج

اووئيل: دهغې گواه څوک دې؟ هغه کس اووئيل: [اے

خلقو] د خُدائے د پاره چا چه هغه خبرې اوريدلي وي
هغه د گواهي ورکړي. يو بل قيدي پاخيدو اوښي وئيل:
آو! دا واقعه زما په مخکښ شوي وه: حَجَّاج اووئيل:
ورومبني قيدي خلاص کړئ، بيا ئي د گواهي ورکولو
والا نه تپوس اوکړو: ته کومې خبرې منع کړې وې
چه تا د هغه قيدي په شان زما ډله نه وه کړي؟ هغه د
رښتياؤ نه کار واغستو او اوښي وئيل: ”رُکاوټ دا وو
چه زما په زړه کښ ستا سره زړه دُښمني وه.“ حَجَّاج
اووئيل: دا هم خلاص کړئ ځکه چه ده په ډير همت
رښتيا اووئيل. (وَفَيَاتُ الْأَعْيَانَ لِابْنِ خُلْكَان ج ۱ ص ۲۱۱ مُلَخَّصًا)

رښتيا ويونکي هميشه کامياب وي ځکه چه
”رښتيا ويونکي ته هيڅ خطر نه وي.“

اولگوئ د دروغو خلاف نعره:

د دروغو خلاف اعلان جنگ دې!

نه به پخپله دروغ وایو او نه به بل په دروغو مجبوروو!

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّد

فرمانِ مُصطفیٰ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: ”په دروغو کښن هیڅ

خیر نشته.“ (موطا امام مالک ج ۲ ص ۴۶۷ حدیث ۱۹۰۹)

د دروغو معنی ده: ”د رښتیا خلاف.“

د ماشومانو د دروغو ۲۴ مثالونه

ښه ماشومان همیشه رښتیا وائي، غلط ماشومان قسم

قسم دروغ وائي، د غلطو ماشومانو د دروغو وئیلو 24

مثالونه وړاندې کيږي:

(۱) چه چا ورته نه کنزل کړي وي او نه ئې وهلې وي
 او دا بيا هم وائي چه ”هغه ما ته کنزل کړي دي“ (۲)
 هغه زه وهلې يم (۳) ما خو هغه ته هيڅ هم نه دي وئيلي
 (حالانکه څه ئې ورته ”وئيلي“ وي) (۴) هغه زما د لوبو
 څيز مات کړو (حالانکه هغه نه وي مات کړي) (۵) د لورې
 باوجود ورته د خوښې څيز ور نه کړې شي نو وائي: ”زه
 اورې نه يم“ (۶) پس [يعني شوده] څښل ئې زړه نه
 غواړي او دې لار شي په غسل خانې [يعني فلش] وغيره
 کښ [پس] توي کړي او خالي کلاس اوښاي، وائي چه
 ”ما پس اوڅښل“ (۷) د سکول کار [يعني هوم ورک] ئې
 نه وي کړې او دا وائي: ما د سکول کار [يعني هوم ورک]
 کړې دې يا مې سبق ياد کړې دې [اوياد کړې ئې نه وي]

(۸) د وړوکي ورور وغیره په اړیزر (یعني د وړانولو په رېر) باندې قبضه کول او دا وئیل، چه دا زما اړیزر [یعني رېر] دې (۹) ورته یاد هم وي او بیا هم وائي: ما خو په بستره کښ [واړه] بول نه دي کړي. (۱۰) (کوم ماشوم چه په اودو واړه بول کوي هغه ته چه د اوده کیدو نه مخکښ او وئیل شي چه بول اوکړه نو هغه بول نه وي کړي او بیا هم وائي چه) ما بول کړي دي (۱۱) ما د فریج نه څه څیز نه دې خوړلې (حالانکه خوړلې ئې وي) (۱۲) هغه ما ته ډیکه راکړه (حالانکه پخپله ئې تڼدک خوړلې وي او راغورزیدلې وي) (۱۳) د [وړو] بولو خیال نه وي ورغلې یا معمولي خیال ورغلې وي، د دې باوجود په درجه کښ قاری صاحب یا اُستاد ته داسې وئیل: ما ته ډیرې متیازي راغلي دي،

فَلَش ته د تللو اجازت راكړئ (۱۴) پخپله د شور كولو
 باوجود دا وئيل چه ”ما خو شور نه كولو“ (۱۵) پرون مې
 د تبې په وجه هوم ورك [يعني په كور كښ د سكول كار] نه
 وو كړې (حالانكه تبه ئې نه وه) (۱۶) زما نه خپل پنسل
 د سكول په گاډي كښن يا په كور كښن هير شوې دې
 (حالانكه ورته معلومه وي چه په سكول يا دارُ المدينه كښ
 ئې ورك كړې دې) (۱۷) د شپې بجلي تلي وه په دې وجه مې
 سبق نه دې ياد كړې (حالانكه د نه يادولو سبب ناراستي يا
 لوبې كول يا بل څه وي) (۱۸) فُلانكي فُلانكي ماشوم
 ورانې كړې دې زه خوښه په قلاړه ناست ووم (حالانكه
 پخپله هم په وراني كښن شريك وو) (۱۹) هغه زما پنسل مات
 كړې دې (حالانكه پخپله ترې مات شوې وي) (۲۰) دا

دروغ وائي (او ورته معلومه وي چه دا رښتيا وائي) (۲۱) ”زما د جيب نه چرته پيسې لويدي دي“ يا داسې وئيل: يو ماشوم را نه پيسې غلا کړي دي (حالانکه په پيسو ئې څه څيز اخستي وي او ښه په خوند ئې خوړلې وي) (۲۲) په خپلې سياهي ئې جامې کنده شوي وي، خو چه په کور کښ اورتلې شي نو وائي: دا خو يو ماشوم زما په جامو سياهي توئ کړي وه (۲۳) چه درد ئې نه وي او استاذ ته وائي: زما په خيټه درد دې ماله **چوټي** را کړئ (۲۴) چه معمولي يخنئ وهلې وي يا ئې لږه تبه وي او د مور يا د پلار د همدردئ حاصلولو د پاره د هغوئ په مخکښ قصداً په زوره زوره توخيږي يا د هغوئ په مخکښ اسويلي کوي.. او د آ.... او..... اوازونه [يعني فريادونه] کوي چه

هغوئي اوواي چه د ده طبيعت خو ډير خراب دې (دا د اندامونو دروغ دي، واپه او لوى ټول د دې دروغو نه ځان ساتي)

د ماشومانو او لويو ټولو

د پاره د کار مدني گلونه

فرمانِ مصطفى ﷺ: ”اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ پاك دې

او پاكې خوشبوي، هغه صفا دې او صفائي خوشبوي.“

(ترمذي ج ۴ ص ۳۶۵ حديث ۲۸۰۸)

مُفَسِّر شَهِير، حَكِيمُ الْأُمّت، حضرت مُفْتِي احمد يار

خان رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ د دې حديثِ پاك لاندې ليكي: ظاهري

پاكى ته ظَهَّارَت وائي او باطني پاكى ته ”طِيب“ او

ظاهري باطني دواړو پاكيانو ته نَظَافَت وائي، يعني الله

تعالی د بنده ظاهري او باطني پاكي خوښوي. بنده ته پکار دي چه هر قسمه پاک اوسي. وجود، رُوح، جامې، بدن، اخلاق غرض دا چه هر يو خيز پاک صفا ساتي، اقوال [يعني خبرې]، افعال [يعني کارونه]، احوال عقائد ټول درست ساتي، الله تعالی د داسي نَظافت [يعني ظاهري او باطني پاكي] را نصیب کړي. (مراة المناجیح ج ۶ ص ۱۹۲) ❀ په غابونو نوکان مه شوکوئ ځکه چه دا مکروه (تنزيهي) دي او د دې په وجه د برکي مَرَض لکيدو يره ده. (عالمگیری ج ۵ ص ۳۵۸) ❀ په غُسل خانه کښ يا په بیسن [يعني د لاسونو او لوبڼو وينځلو په ځای] وغيره باندې قصداً په اوبو کښ صابُن داسې ايښودل چه ويلي شي او ضائع شي، دا اسراف حرام او گناه ده ❀ په استنجا خانه

کښن چه څه اوځي په هغې اوبه اړوي، که هر يو کس د وړو بولو کولو نه پس يوه لوټه اوبه او د غټو بولو کولو نه پس پرې د ضرورت مطابق اوبه اړوي نو **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ** د بدبوی او د جراثيمو په پيدا کيدو کښن به کمې راځي، کوم ځای چه په يوه نيمه لوټه اوبو کار کيږي هلته پوره د فلش [يعني په فلش باندې لږه بره لگيدلي] د ټينکې اوبه مه بهيوئ ځکه چه په هغې کښن ډيرې لوټې اوبه وي. ❁ په کوم ځای کښن چه کموډ (يعني د کرسۍ په شان د استنجا ځای) وي هلته نږدې يوه وړوکی توليه زوړندوی يا ئې د کموډ په فلش باندې گږدئ، هر يو له پکار دي چه د [کموډ] استعمالولو نه پس په هغه توليه د کموډ غاړې ښې اوچوي، دغسې

به نورو ته د کموډ په استعمالولو کښن آساني وي ❁ د
 استنجا خانې په دیوالونو باندې هیڅ هم مه لیکئ، که
 د مخکښ نه څه لیکلي شوي وي نو هغه هم مه لولئ ❁
 په مخ لاس وینځلو، لوبښو، جامو [یعني کپړو]، په ګاډي
 وینځلو، استنجا کولو، اودس او غُسل وغیره کولو کښن
 د ضرورت نه زیاتې اوبه مه اړوئ ❁ د نورو خلقو په
 مخکښ د پردې ځای [یعني شرمګاه] ته لاس لګول، د
 ګوتو په ذریعه د بدن نه خیرې لري کول، بیا بیا پوزې
 له لاس وروړل یا په پوزه یا غوږ کښن ګوته وهل، او
 ټوکل ښه خبره نه ده، د دې نه خلقو ته کرکه ورځي ❁
 د بهر استعمال والا چپلې استنجا خانې ته مه وړئ ځکه
 چه په هغې فرش ګنده کیږي ❁ د کور د استنجا خانې

د پاره دوه جوړې (يوه د زنانو او يوه د نارينو) چيلې مخصوص كړئ. مسئله: د زنا نه د پاره د نارينو او د نارينه د پاره د زنانو چيل يا خپلې استعمالول گناه ده ❀ د خوراك كولو په وخت كېن د بې پردگۍ نه د بچ كيدو سره سره خپلې جامې داسي راغونډوئ چه په هغې انگولې وغيره نه تويږي ❀ ځيني ماشومان غټه گوته رڼي، دا ښه خبره نه ده ځكه چه د غټې گوټې او د نوك خيږې د ماشوم خيټې ته ځي او دا د بيمارو سبب جوړيدې شي ❀ كه په لاسونو مو تيل يا غوړ والي لكيدلي وي نو په ديوال يا پردې يا د بستري په خادر پورې لاسونه مه رابښكارئ او مه ئې [په هغې] اوچوئ، په داسې كولو دا څيزونه هم ككړيږي ❀ بې ضرورته د قميص په

لستونږي خو له مه او چوئ په دې لستونږې گنده كيږي
او خلقو ته ښه نه ښکاري ❁ خپله گمنز او دسترخوان
وغیره په هفته کښ يو ځل ښه وينځل پکار دي، چه
د هغې نه خيرې وغیره لري شي ❁ چه کله هم په سر
تيل لگوئ نو د سربند شريف په سُنّت باندې عمل
کوئ، د دې يوه فائده به دا هم وي چه ټوپئ او عمامه
[يعني پټکې] به د ډيره حده پورې د تيلو د غوړ والي نه
بچ وي ❁ ځيني اسلامي ورونږه د گيرې وينسته ساعت
په ساعت په ځله کښ نيسي د دې په وجه په وينستو
کښ بدبوئ پيدا کيدې شي، په داسې کولو په وينستو
کښ موجود جراثيم خيتې ته تلې شي ❁ په خبرو کولو
کښ د لاړو وتلو په وجه او د خوراک کولو په وخت

کښ د ککړیدو په وجه لاندې شونډې ته نږدې وینستو
کښ بدبوئي پیدا کیدې شي لِهَذَا د کیرې د اِکرام کولو
په نیت هره ورځ یو ځل په صابُن کیره وینځل فائده
مند دي ❁ د مجبورئ نه بغیر د قمیص په لَمَن پوزه مه
پاکوئ، د دې کار د پاره رومال استعمالوئ ❁ د طعام
خوړلو نه پس لوبڼې ښه پاک کول پکار دي او د رکبئ
یا د کاسې غاړو ته غورزیدلي ټکړې را اوچتول او هغه
صفا کول او خوړل پکار دي، د حضرت جابر رضی الله
تَعَالَى عَنْهُ نه روایت دې چه زمونږه خوږ آقا صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
د گوتو او د لوبڼي د خټلو حکم کړې دې او فرمائيلي
ئې دي: ”تاسو ته معلومه نه ده چه د طعام په کومه
حِصّه کښ بَرَکت دې.“ (مُسْلِم ص ۱۱۲۲، حدیث ۲۰۳۳) ❁ چه کله

هم خوراك اوکړئ، د خِلال کولو [يعني په غاښونو کښ د تيلي وهلو] عادت جوړول پکار دي. د خوراك کولو نه پس په نوکانو خِلال کول مُناسِب نه دي. بهتره دا ده چه خِلال د نيم [يو قسم تورې شنډئ] په ډکي اوکړې شي، د هغې د تريخ والي سره به د خُلې صفائي هم کيږي او دا د ورو د پاره فائده مند هم وي. بازاری تيلي [يعني د خِلال ډکي] عام طور پير او کمزوري وي. د کوپرې د تيلو هغه جارو چه استعمال شوي نه وي د هغې د يو تيلي يا د کجورې د پَزکي [پُوزي] د يوې پانرې نه د بليد په ذريعه ډير شې مضبوط تيلي تياريدې شي. ځيني وخت د خُلې د جامنې غاښونه د يو بل نه لږ جُدا جُدا وي او په هغې کښ د غوښې وغيره تيلی نښلي او هغه

د تيلي وغيره په ذريعه هم نه را اوځي. د دې د راويستلو د پاره په ميډيكل استور کښ د خاص قسم تارونه تر لاسه کيږي او د آپريشن د سامانونو په دکان کښ د غابونو د گرولو د استيل يوه آله هم تر لاسه کيږي خو د دې څيزونو د استعمال طريقي زده کول هم ډيرې ضروري دي گني وړئ زخمي کيدې شي ❁ د ځيني [خلقو] ځای په ځای د ټوکلو عادت وي او نور خلق ئې نه خوښوي او دغسې په روانه روانه په لاره کښ او د ديوالونو په گوټونو او چاوونو کښ پان توکل خو ډيره بده خبره ده.

خوږ آقا ﷺ ته زير غاښونه ناخوښه وو

فرمان مصطفیٰ ﷺ: ”مسواك كوی!

مسواك كوی! زما خوا ته زير غاښونه مه راوړی.“ (جمع الجوامع

حدیث ۳۸۷۵)

ځیني ماشومان (او لویي هم) غاښونه نه صفا کوي، چه د هغې په وجه د هغوئي د خلو نه بدبوی راځي. غاښونه ئې زير وي، په غاښونو کښ چينجي اوشي، د ورو نه ئې وينه راځي او کله کله خو غاښ ویدستل هم پریوځي.

خوب آقا صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

تہ زیہ غابنوںہ ناخوبنہ وو

فرمانِ مُصطفیٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: ”مِسْوَاک کوی! مِسْوَاک کوی!

زما خوا تہ زیہ غابنوںہ مہ راخی،“ (جمع الجوامع حدیث ۲۸۷۵)

حُبْنِی مَشُومَان (او لوی ہم) غابنوںہ نہ صفا کوی، او د هغی پہ وجہ

د هغوی د خلونہ بدبوی راخی. غابنوںہ ئی زیہ شی،

پہ غابنوںہ کنب ئی چینجی اوشی، د ورو نہ ئی وینہ راخی

او کلہ کلہ خو پہ غابن وِستلو ہم مجبورہ شی.

MC 1286

Aalami Madani Markaz, Faizan-e-Madinah, Mahallah Saudagaran
Purani Sabzi Mandi, Bab-ul-Madinah, Karachi, Pakistan.

UAN: +92 21 111 25 26 92 | Ext: 1262

Web: www.dawateislami.net | E-mail: translation@dawateislami.net